

**UCHWAŁA NR XII/91/2011
RADY MIEJSKIEJ W OŻAROWIE**

z dnia 26 października 2011 r.

w sprawie: uchwalenia Strategii Komunikacyjnej w zakresie poprawy świadomości publicznej na rzecz efektywnego wykorzystywania energii dla gminy Ożarów

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) Rada Miejska postanawia, co następuje :

§ 1.

Uchwala Strategię Komunikacyjną w zakresie poprawy świadomości publicznej na rzecz efektywnego wykorzystywania energii dla gminy Ożarów stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Ożarowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zrównoważone zużycie zasobów energetycznych i dotycząca go świadomość społeczna to zagadnienia priorytetowe dla samorządów lokalnych Europy. Kwestie te zajmują też kluczowe miejsce w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, w programie "Europa 2020" i w planach redukcji emisji dwutlenku węgla i ograniczeniu zużycia energii (20-20-20). Aby te cele mogły być osiągnięte, niezbędne jest opracowanie strategii lokalnych, realizowanych na szczeblu samorządów. Niniejsza strategia komunikacyjna to plan, obejmujący konkretnie określony przedział czasu i zawierający cele, środki i czynniki sukcesu procesu komunikacyjnego (skierowanego do wybranych grup obywateli). Strategia dostosowana jest do konkretnych warunków, potrzeb, zamiarów i możliwości gminy Ożarów

Załącznik do Uchwały Nr XII/91/2011
Rady Miejskiej w Ożarowie
z dnia 26 października 2011 r.
Zalacznik 1.doc

Strategia komunikacyjna w zakresie poprawy świadomości publicznej na rzecz efektywnego wykorzystywania energii dla gminy Ożarów

Strategia komunikacyjna w zakresie poprawy świadomości publicznej na rzecz efektywnego wykorzystywania energii dla gminy Ożarów

Wstęp

Zrównoważone zużycie zasobów energetycznych i dotycząca go świadomość społeczna to zagadnienia priorytetowe dla samorządów lokalnych Europy. Kwestie te zajmują też kluczowe miejsce w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, w programie "Europa 2020" i w planach redukcji emisji dwutlenku węgla i ograniczeniu zużycia energii (20-20-20). Aby te cele mogły być osiągnięte, niezbędne jest opracowanie strategii lokalnych, realizowanych na szczeblu samorządów.

Niniejsza strategia komunikacyjna to plan, obejmujący konkretnie określony przedział czasu i zawierający cele, środki i czynniki sukcesu procesu komunikacyjnego (skierowanego do wybranych grup obywateli). Strategia dostosowana jest do konkretnych warunków, potrzeb, zamiarów i możliwości gminy Ożarów.

Struktura strategii

1. Kryteria jakości skutecznej strategii komunikacyjnej na rzecz oszczędności energii
2. Cel strategii
3. Grupy docelowe strategii
4. Opis metod i narzędzi komunikacyjnych
5. Partnerstwo i współpraca między zainteresowanymi stronami w komunikacji i działaniu
6. Kryteria sukcesu: jak komunikować się skutecznie
7. Zbieranie danych i ewaluacja działań komunikacyjnych
8. Usprawnianie procesu komunikacji: dalsze działania

1. Kryteria jakości skutecznej strategii komunikacyjnej na rzecz oszczędności energii

Stworzenie wysokiej jakości strategii komunikacyjnej wymaga uwzględnienia następujących elementów:

- jasno ustalone, rozsądne cele
- zaangażowanie zainteresowanych stron podczas przygotowywania i wdrażania
- przyciągnięcie krajowych i międzynarodowych źródeł finansowania
- dobrze wyznaczone kanały wyrażania opinii publicznej
- skuteczne narzędzia komunikacyjne, oraz
- procedury oceny i usprawnienia strategii (monitoring/ewaluacja)

2. Cel strategii

Przed określeniem celów strategii komunikacyjnej niezbędne jest nakreślenie choćby zarysu strategii na rzecz efektywnego wykorzystania energii którą ma wspierać strategia komunikacyjna.

2a Zarys strategii na rzecz efektywnego wykorzystania energii

Uwarunkowania przestrzenne.

GMINA OŻARÓW zajmuje obszar 18 329 ha. Z ogólnej jej powierzchni:

- użytki rolne zajmują 13 065 ha, czyli 71,3% ogólnej powierzchni, z czego:
- grunty orne stanowią 11 713 ha, czyli 89,6% powierzchni użytków rolnych,
- sady zajmują 502 ha, czyli 3,8% powierzchni użytków rolnych,
- łąki i pastwiska zajmują 850 ha, czyli 6,5% powierzchni użytków rolnych,
- lasy i zadrzewienia – 3 673 ha (20% ogólnej powierzchni),
- pozostałe grunty i nieużytki – 1 515 ha (8,3% ogólnej powierzchni).

Prawie połowa (49,38%) gruntów ornich Gminy należy do klas bonitacyjnych I – III, 27,1% należy do klasy IV, pozostałe grunty orne należą do klas bonitacyjnych V – VII (23,5%).

Uwarunkowania organizacyjno-techniczne

Na terenie miasta Ożarów działają dwie spółdzielni mieszkaniowe: „Wzgórze” i Spółdzielnia Mieszkaniowa w Ożarowie. Funkcjonowanie zintegrowany system ciepłowniczy. Sukcesywnie rozbudowane jest oświetlenie uliczne i prowadzona jest wymiana na lampy energooszczędne. Niewystarczająco rozwinięta jest sieć gazu przewodowego (zaledwie 57,5 km sieci - 30% obszaru Gminy). Występuje zły stan techniczny sieci elektroenergetycznej (linii niskiego napięcia) i niektórych stacji transformatorowych. Słabo rozwinięty układ linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

Uwarunkowania zewnętrzne

W marcu 2010 roku Unia Europejska przyjęła programie “Europa 2020”. Zakłada się w nim osiągnięcie do 2020 roku między innymi:

- 20% redukcji emisji gazów cieplarnianych
- 20% energii z odnawialnych źródeł energii
- 20% redukcji zużycia energii

Poszczególne kraje członkowskie, w tym Polska, zobowiązały się do wniesienia swojego wkładu do realizacji tych celów. Osiągnięcie w gminie Ożarów poziomu w/w wskaźników wymagać będzie szeregu działań dostosowawczych dotyczących infrastruktury, działalności gospodarczej i zachowań konsumpcyjnych.

Proponowane działania

W szczególności niezbędne będą następujące działania:

A) ocieplenie budynków

Koszty ogrzewania stanowią największą część składową kosztów eksploatacji budynków w Polsce i pochłaniają stosunkowo największą ilość energii. Jednocześnie nadal duża część budynków posiada bardzo duży potencjał termo modernizacyjny. Szacuje się, że właściwie przeprowadzona termomodernizacja może obniżyć zapotrzebowanie na energię cieplną nawet o połowę.

B) modernizacja systemów grzewczych z wykorzystaniem OZE

Dostępne obecnie technologie oraz systemy wsparcia finansowego pozwalają na poważne ograniczenie emisji CO₂ i redukcję zużycia energii poprzez modernizację systemów grzewczych. W szczególności należy rozważyć powszechne użycie kotłów na biomase,

pompy ciepła i panele słoneczne do podgrzewania wody. Należy przeprowadzić analizę możliwości modernizacji ciepłowni w Ożarowie w kierunku minimalizacji strat energii (produkcja i przesył), przejścia na surowce odnawialne (biomasa) oraz ewentualnie konwersji na skojarzone wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej.

C) wymiana sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Poważne oszczędności energii może przynieść wymiana urządzeń nieefektywnych energetycznie na ich energooszczędne analogi. W szczególności duże rezultaty może przynieść wymiana żarówek i lodówek. W wielu przypadkach wymiana tych dwóch typów urządzeń może zmniejszyć zapotrzebowanie na energię elektryczną nawet o 50%.

D) zamiana zachowań konsumenckich mieszkańców

Inwestycje w technologie niskoenergetyczne muszą iść w parze ze zmianami nawyków mieszkańców. Inwestycje w ocieplanie budynków nie będą skuteczne jeśli użytkownicy nie będą zamykać okien itp. W szczególności ważne jest zmian zachowań w zakresie następujących zwyczajów/zachowań:

- podejmowanie decyzji zakupowych z uwzględnieniem wymagań energetycznych związanych z zakupem - podobne urządzenia mogą różnić się poborem energii ponad dziesięciokrotnie
- świadome regulowanie ciepłoty pomieszczeń (ogrzewanie, klimatyzacja) – obniżenie temperatury w pomieszczeniu w zimie o 1°C to oszczędność 6% energii cieplej
- krótkie lecz intensywne wietrzenie budynków
- oszczędne wykorzystanie ciepłej wody (ciepła woda pochłania ok. 10% domowego zużycia energii)
- nie używać trybu stand-by w urządzeniach elektrycznych (dla niektórych urządzeń ponad 10-krotna redukcja zużycia energii)
- gotowanie pod przykryciem (ok. 30% oszczędności)

E) instalacja odnawialnych źródeł energii

W warunkach Polskich największy potencjał OZE posiada biomasa, a w mniejszym stopniu także wiatr, hydroelektrownie i energia geotermalna. Odnawialne źródła energii mogą być instalowane zarówno przez osoby indywidualne (domowe kotły na biomasę, pompy ciepła, kolektory słoneczne) jak też przez instytucje rządowe i gospodarze (np. biogazownie, fermy wiatrowe, instalacje geotermalne, hydroelektrownie). Wykorzystanie OZE pozwala na redukcję CO₂, zwiększa bezpieczeństwo energetyczne oraz pozwala na stworzenie dodatkowych miejsc pracy na lokalnym rynku pracy co jest ważne w takich gminach jak Ożarów gdzie występuje wysoki poziom bezrobocia

2b Cele strategiczne strategii komunikacyjnej

Biorąc pod uwagę powyższy zarys strategii energetycznej można sformułować następujące cele strategii komunikacyjnej:

- Zachęcenie mieszkańców do zmiany zachowań konsumenckich dotyczących konsumpcji energii
- Mierzalne cele operacyjne:
- zwiększenie świadomości wagi problemów energetycznych i klimatycznych (metoda pomiaru: ankieta)

- zwiększenie częstości zachowań energooszczędnych takich jak świadoma regulacja temperatury, energooszczędne wietrzenie, ograniczenie zużycia ciepłej wody itp. (metoda pomiaru: ankieta)

• Zachęcenie mieszkańców do instalacji odnawialnych źródeł energii i inwestycji redukujących zużycie energii.

Mierzalne cele operacyjne:

- Zwiększenie ilości inwestycji redukujących zużycie energii na poziomie indywidualnym: termomodernizacje, pompy ciepła, kolektory słoneczne, kotły na biomasę itp.

- Budowa instalacji wykorzystujących OZE na terenie gminy: biogazownie, farmy wiatrowe, instalacje geotermalne, hydroelektrownie itp. (metoda pomiaru: pozwolenia na budowę, zainteresowanie inwestorów)

- Poprawa wykorzystanie źródeł finansowania w zakresie redukcji zużycie energii i OZE. (metoda pomiaru: dane statystyczne)

3. Grupy docelowe strategii

Na terenie gminy Ożarów zamieszkuje 11484 osób, w tym w mieście Ożarów – 4928 osób. Gęstość zaludnienia dla całej Gminy w kształtuje się średnio na poziomie 70 osób na 1 km². Dla miasta Ożarowa średnia gęstość zaludnienia wynosi 716,3 osób/1 km², natomiast na terenach wiejskich wynosi 41,2 osób/1 km².

Na terenie gminy Ożarów występuje znaczne bezrobocie. Według stanu na koniec 2010 roku z terenu Gminy Ożarów było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opatowie - 988 bezrobotnych. W całym powiecie Opatowskim bezrobocie wynosiło 15,4%. Co stanowi wskaźnik wyraźnie wyższy od średniej krajowej (12,3%)

Odnotowuje się stały, choć niewielki spadek liczby mieszkańców Gminy. W latach 2000-2010 liczba ludności zmalała z 12760 do 11484. Obserwuje się migrację dobrze wykształconej młodzieży poza obszar Gminy.

Wyszczególniona następujące grupy docelowe strategii komunikacyjnej:

Rolnicy

Na obszarze Gminy Ożarów funkcjonuje 1518 gospodarstw indywidualnych. Dominują gospodarstwa małe od 1 do 5 ha, których jest 753, zaś gospodarstw od 5 ha do 10 ha jest 485, 280 gospodarstw o powierzchni od 10 do 30 ha oraz 23 gospodarstw powyżej 30 ha. Grunty rolne zajmują 71% powierzchni, z czego niemal 90% to grunty orne. Rolnicy to grupa stosunkowo słabo wykształcona, tradycyjna i podatna na zmiany głównie przez naśladownictwo (jeśli sąsiad tak zrobił to dlaczego nie ja?). Grupa ta ma potencjalnie duży wpływ na zużycie energii w gminie poprzez możliwość optymalizacji zużycia energii w swoich domach i gospodarstwach rolnych oraz potencjał do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii, głównie z biomasy.

Mieszkańcy domów jednorodzinnych

Znaczny odsetek mieszkańców gminy mieszka w domach jednorodzinnych. Posiadają oni duży wpływ na ilość energii zużywanej przez swoje gospodarstwa rodzinne mają też możliwość prowadzenia prac modernizacyjnych. Osoby te wydają znaczne środki na energię, w szczególności na ogrzewanie, mogą być więc zainteresowane inwestycjami obniżającymi zużycie energii w swoich domach

Mieszkańcy bloków spółdzielczych

W na terenie miasta Ożarów działają 2 spółdzielnie mieszkaniowe do których należy ok. 50 bloków. Zgodnie z danymi ze spółdzielni mieszka w nich ponad 3000 osób czyli większość mieszkańców miasta Ożarów. Większość bloków jest ocieplona poprzez dodanie warstwy izolacyjnej ok. 7cm), zmodernizowano też ciepłownię i system przesyłu ciepła. Brak natomiast systemu opomiarowania, który zachęcałby mieszkańców do oszczędności w użytkowaniu energii. Pojedynczy mieszkańcy mają ograniczoną możliwość redukcji wykorzystania energii (głównie ciepłej), wydane ostatnio środki na modernizacje kotłowni prawdopodobnie spowodują, że w najbliższej przyszłości nie będzie możliwości przejścia z miału węglowego na bardziej ekologiczny rodzaj opału.

Przedsiębiorcy

Większość podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie GMINY OŻARÓW, to podmioty małe, zatrudniające poniżej pięciu osób. Są to z reguły powstałe w ostatnich latach firmy prywatne w funkcjonujące w sferach: handlu (310 podmiotów), produkcyjnej (25 podmioty), budownictwa i remontu (81 podmioty), transportu (130 podmiotów), rolnictwa i łowiectwa (35 podmiotów) oraz pozostałe podmioty - 185. Wskaźnik aktywności gospodarczej mierzony liczbą firm na 1000 mieszkańców kształtuje się obecnie w GMINIE OŻARÓW na poziomie 88 i był wyższy niż średnio w kraju - 75 oraz niższy niż w województwie świętokrzyskim - 105. Wśród zakładów i przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie GMINY OŻARÓW wymienić można:

- Cementownia „Grupa Ożarów” S.A.,
- Fabryka Maszyn „Ożarów” (zakład obróbki metalu zatrudniający około 120 osób),
- Firma MoBRUK (zakład przygotowania paliw alternatywnych z odpadów przemysłowych)
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wzgórze” w Ożarowie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Ożarowie,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowie,

Na rozwój Gminy Ożarów znacząco wpływa przedsiębiorstwo należące do Holding Cement Polski – Cementownia „Grupa Ożarów” S.A. Jest to jeden z najnowocześniejszych zakładów produkujących cement w Polsce, która posiada certyfikat jakości PN ISO 9001 oraz największy i najwydajniejszy w Europie piec do wypału klinkieru metodą suchą w Europie. Wytwarza ponad 8000 ton cementu na dobę i zatrudnia 500 osób.

Stosunkowo duża aktywność gospodarza mieszkańców Ożarowa stwarza szansę na rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii. Jednocześnie obecność w gminie dużego zakładu przemysłowego prowadzącego własne programy racjonalizacji zużycia energii i podwyższającego stale standardy techniczne swojej działalności sprzyja podniesieniu ogólnej kultury technicznej mieszkańców gminy, a co za tym idzie ich podatność na nowe technologie związane z OZE i redukcją zużycia energii.

Dzieci i młodzież

W Gminie funkcjonuje 5 samorządowych szkół podstawowych (razem obsługujących 513 dzieci), gimnazjum (uczęszcza do niego 533 uczniów) i liceum ogólnokształcące (uczęszcza do niego 87 uczniów), oraz szkoła ponadgimnazjalna (uczęszcza 370 uczniów). Szkoły prowadzą różnorodne działania edukacyjne wykraczające poza podstawowy program nauczania. Niestety lepiej wykształcona młodzież odpływa w dużej mierze do większych ośrodków miejskich.

4.Opis metod i narzędzi komunikacyjnych

Proponujemy by kluczowym działaniem w ramach strategii komunikacyjnej była promocja wykorzystania dostępnych źródeł finansowania dla modernizacji budynków i inwestycji w OZE. Jak pokazały doświadczenia niektórych polskich gmin Działania komunikacyjne dotyczące oszczędzania energii i OZE zogniskowane na pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania potrafią przyciągnąć uwagę mieszkańców, zachęcić ich do współdziałania co prowadzi nie tylko do realizacji konkretnych projektów infrastrukturalnych ale także do znacznego podniesienia poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców.

Proponujemy następujące działania:

• Wybór źródeł finansowania

Spośród kilku dostępnych ścieżek finansowania powinny zostać wybrane te które najlepiej odpowiadają potrzebom Ożarowa. W tym celu najpierw należy sporządzić pełną strategię energetyczną dla gminy, a następnie odnaleźć źródła finansowania odpowiadające tej strategii. Przygotowanie tej strategii powinno być realizowane w sposób uspołeczniony tak by już na tym etapie tworzyć platformę współpracy pomiędzy różnymi podmiotami, które powinny być zaangażowane w realizację planowanych działań.

Jest wskazane by wybrane źródło finansowania mogło pokryć koszty modernizacji dużej liczny gospodarstw domowych (termomodernizacje, panele słoneczne, kotły na biomasę itp.). W tej sytuacji będzie możliwe osiągnięcie nie tylko znacznego efektu technicznego ale także wzmocnienie lokalnych więzów pomiędzy mieszkańcami i oddziaływanie na ich postawy.

W chwili obecnej w Polsce dostępnych jest szereg źródeł finansowania, z których czerpać mogą samorządy, spółdzielnie i indywidualni właściciele mieszkań. Należą do nich:

- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, działania 9.4 „Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych”, realizowany przez Instytut Paliw i Energii Odnawialnej
- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ✓ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”, wdrażany przez Urzędy Marszałkowskie
- ✓ Oferta finansowa Banku Ochrony Środowiska, skierowana do samorządów, przedsiębiorców i osób indywidualnych. Są to różnorodne oferty kredytowe, pozwalające na uzyskanie atrakcyjnych warunków kredytowania na przedsięwzięcia związane z efektywnością energetyczną, odnawialnymi źródłami energii, redukcją emisji dwutlenku węgla itp.
- ✓ Premia termo modernizacyjna udzielana przez Bank Gospodarstwa Krajowego podmiotom, które realizacja zadania związane z docieplaniem i termomodernizacją budynków
- ✓ Dotacje z budżetu gminnego na działania obejmujące m. in. instalacje odnawialnych źródeł energii, zgodnie z nowelizacją ustawy „Prawo ochrony środowiska” z 21 XII 2010 r.

• Promocja dofinansowań, budowanie partnerstwa

Po wybraniu źródeł finansowania powinno zostać nawiązana współpraca pomiędzy wszystkimi przyszłymi beneficjentami projektu. Na tym etapie potrzebne będą spotkania informacyjne, ulotki, informacje w prasie i wizyty u kluczowych partnerów. Bardzo przydatna może się okazać także wizyta studyjna w gminie która skutecznie realizowała już podobny projekt.

• Realizacja inwestycji

Po otrzymaniu dofinansowania nastąpi okres realizacji projektu który wymagać będzie wielu roboczych kontaktów partnerów. Będzie też okazja do kontynuowania działań promocyjnych skierowanych do pozostałych mieszkańców.

- Programy szkolne (organizacje np. REC)

Niezależnie od przygotowania projektów inwestycyjnych niezbędne będzie prowadzenie edukacji energetycznej w szkołach. Wskazane byłoby włączenie się miejscowych szkół do ogólnopolskich projektów edukacyjnych dzięki czemu nauczyciele uzyskaliby pomoce dydaktyczne i wsparcie merytoryczne. Projekty szkolne rozpowszechniłyby zainteresowanie kwestiami energetycznymi w całej gminie, a działania realizowane przez dzieci pozwoliłyby dotrzeć także do ich rodziców i sąsiadów.

- Promocja dokonań gminy w zakresie termomodernizacji

Gmina Ożarów zrealizowała kilka ciekawych inicjatyw dotyczących efektywności energetycznej budynków komunalnych. Wyniki tych prac powinny być szeroko promowane wśród społeczności lokalnej tak by przekonać mieszkańców, że działania te przynoszą realne korzyści materialne. Kanałem promocji może też być współpraca z uczelniami wyższymi poprzez wykorzystywanie w pracach i publikacjach naukowych danych z efektów oszczędzania energii uzyskanych dzięki przeprowadzonym inwestycjom (np. docieplanie budynków, instalowanie kolektorów słonecznych czy pomp ciepła).

5. Partnerstwo i współpraca między zainteresowanymi stronami w komunikacji i działaniu

Działania gminy w zakresie efektywności energetycznej powinny być wspierane przez inne podmioty. Pozwoli to na osiągnięcie możliwie dużych efektów.

Szkoły – instytucje oświatowe powinny prowadzić działania edukacyjne nastawione na swoich uczniów ale także edukować ich rodziców w czasie cyklicznych wywiadówek. Szkoły mogą też zapewnić bezpłatnie sale na spotkania przedstawicieli urzędu gminy z mieszkańcami.

Spółdzielnie mieszkaniowe – współpraca przy pozyskiwaniu środków na modernizację własnej infrastruktury, szkolenia dla mieszkańców

Cementownia Ożarów – dobry przykład, wsparcie technologiczne

Ośrodek Doradztwa Rolniczego – szkolenia dla rolników z pozyskiwania funduszy na biopaliwa

Organizacje ekologiczne – pomoc we wdrożeniu szkolnego programu edukacyjnego

Organizacje samorządowe – wymiana doświadczeń w zakresie modernizacji i pozyskiwania funduszy.